

פרשנות: סעיף 231 לפקודת מס הכנסה

"סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 1

חובת עובדי האגף לשמור סודיות

1. כללי

1.1 עם התפתחות המחשבים במדינה המודרנית נוסף מימד חדש בתחום הסכנות לצינעת הפרט.

בשליטת אגף מס הכנסה מידע ונתונים עם אפשרות לשליפת נתונים היוצרת איום על הפרט ומעלה את נושא אבטחת המידע לחשיבות עליונה.

1.2 מירשמי המחשב בשע"מ מכילים מידע מקיף אשר מהווה חלק בלתי נפרד מהפעילות היומיומית של האגף. נתוני המאגר מהווים נכס של האגף וכל ייעודם הינו לצורך ביצוע חוקי המס שעליהם מופקד האגף - פקודת מס הכנסה חוקי מס רכוש ומס שבח.

פגיעה בנתוני המחשב או שימוש לא נכון במאגרי המידע האגפיים שלא למטרת ביצוע החוקים האמורים מהווה עבירה פלילית ועלולה לגרום נזק רב הן לאזרחים והן לאגף. רמת הרגישות של הנתונים הינה גבוהה וכך גם רמת האבטחה שיש לנקוט לשמירתם, שעיקרה שמירת סודיות.

1.3 סעיף 231 מטיל חובת סודיות על כל עובדי אגף מס-הכנסה לגבי כל המסמכים (תעודה, ידיעה, דו"ח, רשימת שומה או העתק מהם) המתייחסים להכנסתו של אדם או לפרט של הכנסתו. המסמכים הינם סודיים בהחלט וגילויים אסור. בעניין פיקנטי^[1] הבהיר בית המשפט את המטרות שהיוו יסוד להטלת חובת הסודיות:

א. הענקת ביטחון לנישומים, כך שלא יהסו למסור מידע, שמא יגיע מידע זה למתחריהם שינצלוהו נגדם.

ב. טובת הציבור היא כי יאופשר לשלטונות המס להשיג ידיעות על מנת לגבות מס אמת.

אולם יש בחוק מספר סייגים לשמירת הסודיות כפי שיובהר להלן. הפרת חובת הסודיות תהווה עבירה כמפורט בסעיף 234 לפקודה. עם זאת, החיסיון הוא גם לטובת הנישום ולהגנתו, ולפיכך נישום יכול לבקש ביוזמתו להסיר את החיסיון ממידע שנמסר לפקיד-השומה.

2. הבסיסהחוקילביצועההוראות

2.1 פקודת מס הכנסה

סעיפים 231-235 לפקודת מס הכנסה עוסקים בסודיות המידע שבידי האגף. מסירת מידע לגורם זר ללא היתר שר האוצר, או שלא לצורך ביצוע פקודת מס הכנסה, הינה עבירה פלילית, והעונש הצפוי לעבריין שהורשע בדין בגין מסירת מידע לאחר הינו מאסר שישה חודשים או קנס.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 2

2.2 חוק מס רכוש

סעיף 50 לחוק מס רכוש קובע, כי אין לגלות מידע שהגיע לעובד בתוקף תפקידו, למעט ידיעה בקשר לבעלות בקרקע, אלא בקשר לצורך ביצוע חוק מס רכוש או בקשר עם תביעה פלילית על עבירה על חוק זה, או למי ששר האוצר התיר לגלותו. העובר על הוראה זו צפוי לעונש - מאסר שנה.

2.3 חוק מס שבח

סעיף 105 לחוק מס שבח קובע, כי אין לגלות מידע שהגיע לעובד בתוקף תפקידו, אלא אם נדרש לגלותו ע"י בהמ"ש לצורך ביצוע חוק מס שבח או לצורך ביצועו של חוק מס אחר המשתלם לאוצר המדינה או בקשר עם תביעה פלילית על חוק זה, או ע"י מי ששר האוצר התיר לגלותו. העונש הצפוי על מפר הוראה זו - שנת מאסר.

2.4 חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 ותקנות הגנת הפרטיות, התשמ"ו-1986-

עפ"י החוק האמור אסור לאדם להשתמש במידע שבמאגר המידע, אלא למטרה שלשמה הוקם המאגר, וכן אסור לאדם שהגיע אליו מידע בתוקף תפקידו לגלותו לאחר אלא לצורך ביצוע עבודתו.

הפרת הוראותיו של החוק היא עבירה פלילית שדינה מאסר עד שנה וכן יכולה לגרור תביעת נזיקין אזרחית כנגד העובד הנוגע בדבר.

2.5 חוק העונשין, תשל"ז-1977-

בסעיף 117 לחוק העונשין נקבע, כי עובד ציבור שמסר ללא סמכות כדין, ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, וכן מי שהגיעה אליו ידיעה בתוקף תפקידו כעובד ציבור

ושלאחר שחדל להיות עובד ציבור, מסרה ללא סמכות כדין, לאדם שלא היה מוסמך לקבלה - דינו מאסר 3 שנים.

עפ"י סעיף 119 לחוק חייב עובד ציבור להבטיח קיום שמירה קפדנית על כל מידע, תעודות ומסמכים רשמיים שניתנו לו בהיותם מסמך סודי, ומי שמסר מידע כאמור לאדם שאינו מוסמך לקבלו, דינו - שנת מאסר אחת.

2.6 חוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג1963- והתקשי"ר

עפ"י הוראות סעיף 17 לחוק שירות המדינה, העברת מידע ללא סמכות לגורם אחר מהווה עבירת משמעת.

במקביל, התקשי"ר מייחד פרק נרחב לעבירות משמעת (פרק 42.52) הקובע, כי לא ימסור עובד ללא סמכות ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו לאדם שלא היה מוסמך לקבלה וכי לא יחזיק עובד, ללא סמכות כדין, מסמך שהגיע אליו בתוקף תפקידו.

מסירת ידיעה כאמור שלא כחוק מהווה עבירת משמעת ועובר העבירה צפוי להישפט ע"י בית הדין למשמעת של עובדי המדינה.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 3

בית הדין למשמעת מוסמך להורות על נקיטת האמצעים הבאים כלפי עובד שהתחייב בדין: התראה, נזיפה, שלילת זכויות ותקן, הורדה בדרגה או הקפאתה, הפקעת משכורת, העברה לתפקיד אחר, פסילת ממילוי תפקידים מסויימים, פיטורין ופסילה משירות המדינה.

3. פסיקה

3.1 עמ"ה 296/85 פיקנטי תעשיות מזון בע"מ נ' פ"ש גוש דן1

בערעור זה עלתה השאלה, האם על פקיד השומה למסור למערער את שמותיהם של נישומים שמתיקיהם נלקחו פרטים לצורך עריכת שומות המערער בתיק הנדון.

בהסתמך על הוראות סעיפים 231 ו-232 לפקודה, קבע בית המשפט כי כל עניין הנוגע להכנסתו של אדם מהווה מידע חסוי שכל העוסק בביצוע הפקודה מנוע מלמסרו. השופט אף מדגיש, שאפילו יידרש המפקח על ידי בית המשפט למסור ידיעה כאמור, עליו לסרב לדרישה.

הואיל והחיסיון האמור חל על כל ידיעה המאפשרת לערוך חישובים בקשר להכנסתו של אדם, או מסייעת לגילוי סודותיו המקצועיים או המסחריים, מגיע השופט למסקנה כי גילוי שמות הנישומים בצד פירוט התחשיבים שנבנו על בסיס התיקים שלהם, יש בו משום הפרת "חובת הסודיות", ולכן הוא קובע, כי לא יאכוף על פקיד השומה מסירת השמות האמורים.

בסיום החלטתו קובע השופט, כי בענייני מס הכנסה - להבדיל מערעור פלילי - גובר העיקרון של "חובת הסודיות" על העיקרון של "כללי הצדק הטבעי", שכן בתחום זה על הנישום חובת הראיה, והוא בלבד יודע את העובדות לאמיתן, בעוד שפקיד השומה נדרש להפעיל רק מיטב שפיטה ולכלל היותר להצדיק את שומתו.

3.2 בג"צ 207/70 (יהלומי)[2]

בתיק זה נקבע, שסודיות המידע המצוי בתיקו של הנישום אינה באה לטובת הנישום בלבד, אלא אף לטובת המדינה "בכך שזהו אחד האמצעים להגיע לגביית מס אמת".

3.3 פס"ד שיוביץ ובניו נ' מלכה שניידר (ת.א. 5034/89)[3]

לעיתים מוזמנים עובדי יחידות מיסוי מקרקעין לבתי משפט בכדי למסור מידע שנתקבל בתוקף תפקידם, כאשר הנושאים הנידונים באותו דיון אינם קשורים בביצוע החוקים שבטיפולן של יחידות מיסוי המקרקעין.

בפס"ד זה, שבמהלכו הוזמן עובד מס שבח כעד למסירת מידע, נקבע: "החיסיון לפי סעיף 105 לחוק מס שבח מקרקעין הינו חיסיון גורף ולא היה מקום להזמין את העד להציג מסמכים שנמסרו למס שבח במסגרת ביצועו של חוק מס שבח מקרקעין".

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 4

3.4 פס"ד מ.ש. חברה לבנין בע"מ נ' עיריית פ"ת - ת.א. המ' 2354/91[4]

המבקשת שבתיק הנדון ביקשה להטיל עיקול על כספים המגיעים לה מגורמים שונים, לרבות פקיד השומה פתח-תקוה אך פקיד השומה התנגד לגלות לה פרט כלשהו מכוח הוראות הסודיות שעפ"י סעיף 232 לפקודה. בית המשפט אימץ את עמדת פקיד השומה וקבע, כי הפרטים שברשות האגף הינם סודיים אף לעניין הטלת עיקולים לטובת צד ג'. כוחה של החלטת בית המשפט האמורה יפה לגבי כלל בקשות להטלת עיקולים לטובת צד ג', לרבות בנקים ונושים אחרים, המגיעות למשרד השומה. מכאן, שעל פקיד השומה לדחות כל תביעה שעניינה הטלת עיקולים בתיקי נישומים לטובת צד ג' מטעמי סודיות ועל סמך הפסק שבנדון. דחיית הבקשה תבוצע בהודעה בכתב שתישלח לפונה, לבית המשפט הנוגע בדבר, תוך הבאת פרטי המקרה לידיעת היועץ המשפטי של האגף, בחתימת פקיד השומה או הגובה הראשי.

3.5 פסק דין י. צ'סקלה נ' פקיד השומה באר שבע[5]

המערער היה בשנת המס נשוא הערעור מנהל ובעל שליטה. המערער חלק על צו לקביעת הכנסה שהוצא ע"י פקיד השומה מכוח סעיף 152ב. המשיב פנה לרואה חשבון חיצוני וביקש ממנו ליתן חוות דעתו בעניינו של המערער. המומחה החיצוני הוזהר טרם הכנת חוות הדעת בדבר החובה לשמור על סודיות המסמכים והידיעות שבאו אליו לצורך הכנת חוות הדעת. המערער טען, כי חוות הדעת הושגה תוך הפרת חובת הסודיות החלה על פקיד השומה, ולפיכך היא פסולה מלשמש כראיה. בית המשפט קבע, כי לא נתקיים גילוי לגורם חיצוני אלא למישהו המועסק בביצוע הפקודה, ואין כל הפרה של חובת הסודיות.

בית המשפט העליון ביטל את החלטת בית המשפט המחוזי והחזיר את התיק לבית המשפט המחוזי לדין בשאלה, האם רואה החשבון החיצוני הועסק כדין בביצוע הפקודה, לאור האיסור שבסעיף 231 לפקודה.

4. מסירת מידע לבני זוג

4.1 בתיקון מס' 71 לפקודה, מ - 16.10.86, תוקנו הוראות סעיף 231 ביחס לגילוי פרטים לאשת נישום או לגרושתו.

4.2 לפי הדין כיום זכאים איש ואשה לגילוי כל פרט בדו"ח שהגיש בן-זוגם על-פי סעיפים 131 או 135 לפקודה, וכן לגילוי סכום ההכנסה שקבעו פקיד-השומה או בית-המשפט.

4.3 התקופה שלגביה זכאי הזוג לגילוי פרטים כאמור לעיל, מוגבלת בשני תנאים מצטברים:

(א) שני בני-הזוג היו נשואים.

(ב) שני בני-הזוג חיו ביחד.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 5

4.4 יוצא איפוא, כי כל פרט הנכלל בדו"ח על ההכנסה או בדו"ח על ההון, וכן סכום ההכנסה, כפי שנקבע על ידי פקיד-השומה בשומה על-פי מיטב השפיטה - בהסכם או בצו או בשומה שנקבעה על-ידי בית-משפט כתוצאה מהליך ערעור או הליך משפטי אחר - ניתן לגלותם לבן-הזוג, כאמור לעיל. על-פי לשון הכתוב אין לגלות נתוני עזר או תחשיבים כלכליים ביחס למחזור, אחוזי רווח גולמי ונתונים אחרים ששימשו ככלי ביד פקיד- השומה לקביעת הכנסתו של בן-הזוג הנישום, שכן הם נתונים שאינם נכללים בדו"חותיו ואינם בגדר הכנסה שקבעו פקיד-שומה או בית-משפט.

4.5 חשיפת הפרטים דלעיל תיעשה במכתב חתום על-ידי האדם שפקיד-השומה קבע לשם כך.

4.6 (א) לשם בירור התקופה שלגביה ניתן לחשוף את הפרטים בדו"חות הנישום, יש לבקש תצהיר מאושר על-ידי עורך-דין, שבו יצהיר בן-הזוג על הנתונים שלהלן ובדרך שלהלן (כמו-כן תצורפנה תעודות מאושרות כמפורט בסעיף 11 להלן).

(1) היינו (אנו) נשואים מתאריך _____ עד תאריך _____

(2) היינו (אנו חיים) ביחד מתאריך _____ עד תאריך _____

(ב) את תצהירו של בן-הזוג המבקש יש לשלוח בדואר רשום לתגובת בן/בת-זוגו (גרושתו/גרושה), וליתן הזדמנות לתגובה בתוך 14 יום מיום קבלת המכתב. אם בן-הזוג חולק על האמור בתצהיר הבקשה, יגיש תצהיר תשובה.

(ג) אם על-פי שני התצהירים קיימת תקופה מוסכמת שבה שני בני-הזוג היו נשואים וחיו יחד (להלן התקופה המינימלית), יחשוף פקיד-השומה במכתב את הפרטים שנתבקש לגלות לגבי התקופה המינימלית. לגבי התקופה המצויה במחלוקת על-פי התצהירים (להלן יתרת התקופה) - לא יחשוף פקיד-השומה כל פרט ויענה למבקש, כי לאור המחלוקת העובדתית בין הצדדים הוא מנע מלעשות כן, וכי אם תומצא לו הכרעה שיפוטית (או כל הכרעה מחייבת אחרת (כדוגמת בוררות), יפעל על פיה.

(ד) על פקיד-השומה להימנע מקבלת כל ראיות אחרות לשם הוכחת תקופת החיים המשותפת, לבד מהתצהירים לעיל. לפיכך, אם רוצה בן-הזוג להגיש תצהיר של אדם אחר או תמונות או ראיות אחרות לשם דחיית גרסת בן-הזוג בדבר הפירוד, יש להימנע מקבלת ראיות אלו. לעומת זאת, ראיות כאמור קבילות לשם הוכחת תקופה מינימלית, שאינה במחלוקת. כך, כאשר נודע לפקיד-השומה על קיום מחלוקת, עליו להימנע מכל צעד נוסף לשם בירור תקופת החיים המשותפים.

4.7 לשם הוכחת תקופת הנישואים - די בתעודות נישואין ו/או גירושין רשמיות מאושרות כדין, או העתק מאושר שלהן.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6

4.8 אם תקופה מינימלית מסתיימת באמצע שנת-מס, ניתן לגלות פרטים שנכללו בדו"ח לאותה שנת-מס, מאחר שהם לגבי "התקופה המינימלית".

אם תתעורר בעיה בנושא, יש לפנות ללשכה המשפטית בנציבות מס-הכנסה לשם קבלת ייעוץ.

להלן דוגמה לטופס:

נספח

פנייה אל בן/בת-הזוג המבקש/ת את גילוי הפרטים

לכבוד

מר/גב' _____

הנדון: גילוי פרטים בדו"חות בן/בת-זוגך

(1) על מנת שנוכל להיענות לבקשתך הואל(י) להמציא לנו בתצהיר מאושר על ידי עו"ד וכן על-ידי תעודות מאושרות כדין, את הראיות ביחס לעובדות הבאות.

(א) תאריך הנישואין _____ (כולל תעודת נישואין).

(ב) משך זמן החיים המשותפים. מתאריך _____ עד תאריך _____.

(ג) תאריך הגירושין (כולל פסק גירושין).

(ד) הכתובת של בן/בת-הזוג או מיופה הכוח, שבה ניתן להשיגם.

(2) אם בתעודת הנישואין לא מצויים פרטים המקשרים בין בן-הזוג לבין התיק שבו מתבקש העיון, לא נוכל להיענות לבקשתך, אלא אם כן תמציא לנו ראייה קבילה אחרת להנחת דעת נציבות מס-הכנסה.

(כדוגמת אישור נוטריוני על היותכם בני-זוג נשואים, או צילום הדרכון המשותף, או תעודת הזהות מהם נובע הקשר ביניכם).

(3) הנך נדרש/ת להמציא לנו את תגובת בן זוגך לתצהיר האמור, ואם לא תעשה(י) כן, יתעכב גילוי הפרטים עד שנפנה אנו אל בן/בת-הזוג לשם קבלת תגובתו/ה.

בברכה,

פקיד שומה

העתק:היועץ המשפטי, נציבות מס-ההכנסה

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.1

5. חקירת עובד האגף ע"י משטרת ישראל

5.1 זמן עובד האגף להופיע במשטרת ישראל לצורך תחקור, תשאול או בירור, ידווח על כך העובד למנהל המשרד או היחידה בה הוא מועסק. לא נוצר עם המנהל קשר - ידווח על דבר הזימון ישירות ללשכת נציב מס הכנסה.

מנהל המשרד או היחידה יעביר את ההודעה לנציב מס הכנסה, ובהיעדרו - לסגן הנציב למינהל וארגון או למבקר האגף.

5.2 הזמן עובד האגף לחקירה דחופה ע"י משטרת ישראל, ידרוש מאת החוקר לאפשר לו להתקשר עם הממונה הישיר או עם מנהל המשרד, על מנת להודיע להם על קיום החקירה, והם ימסרו הודעה כאמור ללשכת נציב מס הכנסה.

סירב החוקר לאפשר לעובד הנחקר להתקשר עם הממונים, ידרוש העובד מאת החוקר לאפשר לו להסביר לממונה על החוקר את המצב החוקי המונע ממנו מסירת פרטים.

5.3 בכל מקרה, חל איסור מפורש למסור במהלך החקירה פרטים מתיקו של נישום, העלולים לחשוף את הכנסתו והונו.

6. פניית נישום לקבלת מידע המצוי בתיקו

6.1 פניות נישומים לקבלת מידע מתוך תיקיהם במס הכנסה יכולות להיות משני סוגים:

- הנישום מבקש לקבל לעיונו מסמך שהוא עצמו הגיש (כמו דו"ח שנתי, הצהרת הון וכיו"ב) ושלא עבר עיבוד כלשהו ע"י עובדי האגף.

- הנישום מבקש לעיין בתיקו או לקבל לעיונו או לידיעתו מסמך המצוי בתיקו, אך לא הוגש על ידו.

6.2 מסמך אשר מקורו בנישום עצמו ניתן לגלותו לנישום. (עפ"י 186/60, היוהמ"ש נ' מוגילצקי, פד"י ט"ו 132). [6]

6.3 מסירת מידע המצוי בתיק הנישום שמקורו אינו הנישום עצמו, אסורה בהחלט.

6.4 תקנות 105-122 לתקנות סדר הדין האזרחי מ-1984 העוסקות בגילוי מסמכים בהליך אזרחי אינן חלות על הליכי מס הכנסה. לפיכך, לא חלה חובה על פקיד השומה לגלות מסמכים מתיק נישום אף בפני נישום המערער על השומה שנקבעה לו. יחד עם זאת, במקרה של בקשה כאמור ועל מנת למנוע טענות כי מוסתרות ראיות מהנישום - יש לפנות ללשכה המשפטית לשם קבלת הנחיות.

6.5 פניות טלפוניות לקבלת מידע ע"י הנישום או מייצגו - ניתן למסור רק אם יש ודאות מלאה לגבי זהות המתקשר וזכאותו למידע.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.2

7. מתן מצבי חשבון

מצבי חשבון יינתנו אך ורק לנישומים עצמם, לאחר הצגת תעודה מזהה, או למייצגים שיש בידם ייפוי כוח מתאים ובר תוקף או לגבי אלו הרשומים במירשמי המחשב כמייצגים.

בכל מקרה, אין די בהכרות הפקיד עם המייצג - יש לוודא כי בידי המייצג או ברישומי שע"מ יש ייפוי כוח לנישום הספציפי בו מדובר.

ניתן למסור מצבי חשבון גם לפקידי מייצגים המצויידיים בייפוי כוח מטעם המייצג וכן למנהל חשבונות המצוייד בייפוי כוח נוטריוני.

8. חילופי ידיעות בין רשויות המס

8.1 סעיף 231 מטיל על העובדים של רשויות המס חובת סודיות לגבי המסמכים המתייחסים להכנסתו של אדם או לפרט שבהכנסתו. הוראות ברוח זו מצויות במרבית חוקי המיסים. (ראה לדוגמה סעיף 50 לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, וסעיף 19 לחוק מס קנייה).

קיום הוראות אלה גרם קשיים לא מעטים בביצועם של חוקי המיסים השונים ולהטרדה מיותרת של משלמי המס, שנדרשו לעיתים למסור אותם פרטים לכל אחת מרשויות המס בנפרד.

בספר החוקים מספר 509 מיום 16.8.1967 פורסם חוק לתיקון דיני מיסים (חילופי ידיעות בין רשויות המס), התשכ"ז-1967, אשר נועד להתיר - בכפוף למגבלות מסוימות - מסירת אינפורמציה הנמצאת בידי רשות מס אחת, לרשות מס אחרת. להלן הוראות החוק האמור.

8.2 הגדרות

"מנהל" - נציב מס-הכנסה, מנהל מס רכוש, מנהל מס שבח מקרקעין, מנהל אגף המכס והבלו, מנהל מס עיזבון - או כל מי שנושא אחד מתארים אלה לעניין כל דין.

"חוק מיסים" - כל חיקוק, הדין בהטלת מיסים או תשלומי חובה, שמנהל ממונה על ניהולם או על הטיפול בהם.

"רשות מס" - מנהל וכל עובד מדינה המועסק על-ידי מנהל.

"ידיעות" - כל ידיעה, בין בכתב ובין בעל-פה, הנמצאת ברשותה, בהחזקתה או בשליטתה של רשות מס.

8.3 היתר למסירת ידיעות

החוק קובע, כי על אף האמור בחוקי המיסים השונים לעניין חובת שמירת הסודיות על-ידי רשויות המס, רשאית רשות מס אחת למסור לרשות מס אחרת ידיעות, שאותה רשות אחרת רשאית לדרוש או לקבל בעצמה על-פי דין מכל מקום אחר.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.3

דוגמה

בידי מנהל המכס מצויות ידיעות הנוגעות להכנסתו של אדם (כגון מחזור המכירות בעסק, עליו למד מן הביקורת לצורכי מס-קנייה), ואותן רשאי הוא למסור לפקיד-השומה, שכן פקיד-השומה מוסמך לדרשן בעצמו מאותו אדם; ולהיפך, מצויות בידי פקיד-השומה ידיעות בדבר כמות הסחורות שסוחר החזיק במלאי לצורך עסקו, רשאי הוא למסרן למנהל המכס, שכן מנהל המכס מוסמך לדרשן בעצמו מאותו אדם לפי סעיף 17(ג) לחוק מס-קנייה, תשי"ב-1952.

8.4 דין ידיעות שנמסרו

לעניין חובת השמירה על הסודיות, דין ידיעות שנמסרו מרשות מס אחת לרשות מס אחרת, כדין ידיעות שרשות המס המקבלת השיגה בעצמה מכל מקור אחר. אלא שלעניין זה יחולו על רשות המס המקבלת, נוסף להוראות הסודיות החלות עליה, גם כל הוראות הסודיות החלות לגבי אותן ידיעות על הרשות המוסרת.

דוגמה

נמסרו על-ידי פקיד-השומה למנהל המכס ידיעות לצורך פקודת המכס, תחול על ידיעות אלה חובת הסודיות לפי סעיף 231 בלבד, כיוון שלפי פקודת המכס אין חובת סודיות על ידיעות שנתקבלו; מאידך גיסא, אם הידיעות נתקבלו לצורך חוק מס-קנייה, תחול עליהן חובת הסודיות לפי סעיף 231 לפקודת מס-הכנסה, נוסף לחובה לפי סעיף 19 ב לחוק מס-קנייה.

8.5 סייג למסירת ידיעות

מבחינה חוקית מותר לפקיד-השומה, החל מיום פרסום החוק (16.8.67), להעביר לרשות מס אחרת כל ידיעה המצויה בידו, בין שהידיעה הגיעה אליו לפני תאריך פרסום החוק ובין לאחרי.

עם זאת, על מנת שתישמר ציפיית הנישומים לסודיות לגבי הידיעות שנמסרו לפקיד-השומה לפני היכנס החוק לתוקפו, הוחלט להפעיל את החוק האמור רק לגבי ידיעות שיגיעו לאגף מס-הכנסה ומס-רכוש אחרי יום פרסומו, דהיינו, אחרי 16.8.1967.

8.6 הטיפול בדרישות לידיעות

פנתה רשות מס מסוימת לפקיד-השומה בדרישה לידיעות (עיון במסמכים או קבלת העתקים מהם), יש להעביר את הבקשה למחלקת המודיעין בנציבות מס-הכנסה ומס-רכוש ולציין, אם פרטי האינפורמציה המבוקשים אומנם מצויים ברשות המשרד.

9. סמכות שרהאוצרלהתירמסירת מידע

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.4

לפי סעיף 234 לפקודה רשאי שר האוצר להסיר את חובת הסודיות שיש לפי פקודה זו ולהתיר מסירת מידע בהתאם לשיקול דעתו. 2. שר האוצר נוהג להשתמש בסמכות זו רק במקרים חריגים. כך למשל קבע בית-המשפט כי שר האוצר איננו חייב למסור מידע בקשר לתביעה להגדלת מזונות. [7] הוא הדין לגבי מסירת מידע בתביעת נזיקין.

10. מסירת מידע לבעלי תפקיד במסגרת הליכי פירוק, פשיטת רגל, הסדרי נושים וכינוס נכסים

10.1 חובת הסודיות לפי פקודת מס הכנסה ולפי חוק מס שבח מקרקעין

1. פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "פקודת מס הכנסה") וחוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג-1963 (להלן: "חוק מס שבח") כוללים בחובם סעיפים מפורטים ומקיפים העוסקים בחובת סודיות, סעיפים המטילים איסור העברת מידע לגורם אשר אינו הנישום עצמו, או מייצגו, וזאת כמפורט להלן:

פקודת מס הכנסה

סעיף 231: הסעיף מטיל חובת סודיות כללית על מי שממלא תפקיד רשמי בביצוע הפקודה, ועל מי שמועסק בביצועה.

סעיף 232: על פי הסעיף, מי שנתמנה לפי הוראות הפקודה או מי שמועסק בביצועה, לא ידרש לגלות סוד לבית המשפט, אלא במידה שדרוש לעשות כן להפעלת הוראות הפקודה או מתוך כוונה לתבוע לדין על עבירה שנעברה במס הכנסה, או תוך כדי בירור תביעה כאמור.

סעיף 234: הסעיף קובע עונש על גילוי מידע.

חוק מס שבח

סעיף 105: הסעיף קובע, כי לא יגלה אדם כל ידיעה שהגיעה אליו בתוקף תפקידו לפי חוק זה, אלא אם נדרש לגלותה ע"י בית משפט לצורך ביצוע חוק זה או חוק מס אחר.

2. על אף הנוסח הגורף של סעיפים אלו, וכפי שנראה להלן, ניתן להעביר מידע לגורמים שונים, אשר אינם הנישום או מייצגו, כפי שיפורט להלן בסעיף 10.2.

3. ראוי להדגיש, כי הכללים של העברת מידע מתייחסים הן לאפשרות העברת מידע על פי פקודת מס הכנסה והן על פי חוק מס שבח, למעט מקרים שלגביהם צוין במפורש, כי יחול דין שונה.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.5

10.2 אפשרות להעביר מידע בהליכי פירוק, פשיטת רגל, כינוס נכסים והסדרי נושים

א. הליכי פירוק חברות

להלן, בסדר כרונולוגי, פירוט האפשרויות של רשות המס להעביר מידע לבעלי התפקידים השונים בהליכי פירוק.

1. מפרק זמני (התקופה טרם מתן צו פירוק לחברה)

כעיקרון, בניגוד למפרק קבוע, מפרק זמני אינו נכנס בנעלי החברה ואינו מחליף את דירקטוריון החברה והנהלתה. לרוב, מסתכמת סמכותו של מפרק זמני בריכוז נכסי החברה ושמירה עליהם.

אשר על כן, ככלל, אין להעביר מידע לידי מפרק זמני.

בכל מקרה שבו מתעוררת בעיה בשל דרישת מפרק זמני לקבלת מידע, יש לפנות ליחידה לפירוק, פשיטת רגל וכינוס נכסים.

2. מפרק (לאחר מתן צו פירוק לחברה)

מכוח הוראות פקודת החברות, מפרק שמונה ע"י בית משפט, נכנס "לנעלי" הנישום (החברה) וזכאי ככזה לקבל מרשות המס מידע המצוי בידיה.

יודגש, כי הוראות אלו יפות גם לגבי כונס הנכסים הרשמי (להלן "הכנ"ר") המתפקד כמפרק של חברה.

יודגש, מידע הנוגע לפעולתו של פקיד שומה חקירות אינו נכלל בגדר המידע שניתן להעבירו לידי המפרק.

אשר על כן, כאשר מפרק פונה לקבלת מידע, אין מניעה כי רשות המס תעביר לידי מידע המצוי בידיה בכל הקשור לנישום, בכפוף להגבלת המידע שניתן להעביר לידי הנישום עצמו על פי דין.

העברת המידע תתבצע רק לאחר קבלת המסמכים הבאים:

(א) קבלת דרישה בכתב של המפרק לקבלת המידע, בה יצהיר המפרק, כי המידע דרוש לו לשם פירוק החברה וכינוס נכסיה.

(ב) קבלת העתק מכתב המינוי של המפרק שניתן ע"י בית המשפט.

(ג) אם מדובר בגורם המטפל מטעם המפרק, יש לקבל, בנוסף לאמור לעיל, גם יפוי כוח מטעם המפרק המסמיך את אותו גורם לטפל בעניין.

המידע יכול להיות מועבר לידי המפרק בעל-פה, בפגישה שתיערך עימו, או בכתב.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.6

3. מנהל מיוחד מטעם כונס הנכסים הרשמי בהליכי פירוק

סעיף 318 לפקודת החברות מקנה לכונס הנכסים הרשמי אפשרות לבקש מבית המשפט מינוי של מנהל מיוחד ככל שדרוש לניהול יעיל של הפירוק, וכלשוננו:

"הכונס הרשמי שנעשה מפרק, בין זמני ובין קבוע, ונוכח שטיב נכסי החברה או עסקיה, או עניניהם של נושיה או משתתפיה דרך כלל, מחייבים מינוי מנהל מיוחד מלבדו לנכסיה או לעסקיה, יכול לבקש זאת מבית המשפט, ועל סמך הבקשה רשאי בית המשפט למנות מנהל מיוחד למשך הזמן שיורה ולהעניק לו כל סמכות, לרבות סמכויות של כונס נכסים ושל מנהל".

לאור האמור לעיל, מאחר שמנהל מיוחד פועל מכוח סמכותו של המפרק, הרי אין מניעה כי גם במקרה זה יועבר לידי המנהל המיוחד מידע מרשות המס, וזאת בכפוף לתנאים הבאים:

(א) קבלת פנייה ספציפית בכתב של המנהל המיוחד לקבלת המידע.

(ב) קבלת החלטת בית המשפט של הפירוק בה אישר את מינויו של המנהל המיוחד.

(ג) בחינת הסמכויות שהוענקו ע"י בית המשפט למנהל המיוחד, שכן ישנם מנהלים מיוחדים אשר מוסמכים רק לפעולות ספציפיות ויש למסור לידיהם רק את המידע הנדרש לשם מילוי תפקידם.

המידע יכול להיות מועבר לידי המנהל המיוחד בעל-פה, בפגישה שתיערך עימו, או בכתב.

ב. האפשרות של רשות המס להעביר מידע למנהל מיוחד/נאמן במסגרת הסדר נושים ו/או הקפאת הליכים

מנהל מיוחד/נאמן הממונה במסגרת הסדר נושים ו/או הקפאת הליכים, בניגוד למפרק, אינו מחליף את דירקטוריון החברה או את הנהלתה אשר ממשיכים בפעולתם.

אשר על כן, ככלל, אין לספק מידע למנהל מיוחד, לנאמן ו/או לכל בעל תפקיד אחר הממונה מטעם בית משפט בהליכים של הקפאת הליכים והסדרי נושים, אלא אם המציא הנ"ל לידי רשות המס ייפוי כוח מטעם החברה.

בכל מקרה שבו מתעוררת בעיה הנוגעת לדרישה מצד מנהל מיוחד/נאמן לספק מידע, יש לפנות ליחידה לפירוק, פשיטת רגל וכינוס נכסים.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.7

ג. האפשרות של רשות המס להעביר מידע בהליכי פשיטת רגל

להלן נסקור בסדר כרונולוגי את בעלי התפקידים השונים בהליכי פשיטת רגל בתקופות השונות של פשיטת הרגל, והאפשרות הקיימת בידי רשות המס להעביר מידע לאותם בעלי תפקיד.

1. העברת מידע בתקופה שבין הגשת הבקשה לפשיטת רגל ועד מתן צו כינוס לחייב

ככלל, עד לשלב מתן צו כינוס לחייב ע"י בית המשפט, אין בעלי תפקיד ו/או גורמים אחרים זכאים לקבל מידע מידי רשות המס, למעט במקרים הבאים:

(א) קיומו של כתב ויתור על סודיות

אם ניתן כתב ויתור על סודיות חתום ע"י הנישום המצוי בהליכי פשיטת רגל לטובת הכנ"ר, הרי שלא קיימת מניעה לתת מידע לידי הכנ"ר בלבד, בכפוף להגשת בקשה מסודרת הכוללת העתק מכתב ויתור על סודיות. יובהר, כי הכרחי שנוסח כתב הויתור יכלול ציון מפורש שניתן להעביר מידע מרשות המס ומה תוכנו.

(ב) מייצג או בעל ייפוי כוח מטעם החייב המצוי בהליכי פשיטת רגל.

יצוין, כי בשלב זה של הליכי הכינוס טרם ממונים בעלי תפקיד רשמיים, למעט הכנ"ר, לו מקנה החוק סמכויות לבדוק את הבקשה למתן צו כינוס.

2. העברת מידע לכנ"ר ע"י משרדי פקידי השומה בלבד, בתקופה שלאחר מתן צו כינוס

ככלל, לאחר מתן צו כינוס אין להעביר מידע אלא לכנ"ר, בכפוף לחריג מכוח ההוראות בפקודת מס הכנסה ובפקודת פשיטת הרגל, כלהלן:

הערה:העברת המידע מתייחסת למשרדי פקיד השומה בלבד ולא למשרדי מס שבח מקרקעין, שכן אין הוראות מקבילות בחוק מס שבח מקרקעין.

2.1 סעיף 235 לפקודת מס הכנסה - (תיקון תשנ"ו) קובע בסעיף קטן (ג) כך:

"על אף האמור בסעיף קטן (א), ניתן צו לפי סעיף 60 לפקודת פשיטת הרגל (נוסח חדש), התש"ם-1980, מותר לגלות לכונס הרשמי או לבית המשפט כמשמעותם בפקודה האמורה, דו"חות מידע או מסמכים המפורטים בסעיף האמור ובהתאם לקבוע בו".

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.8

2.2 סעיף 60א לפקודת פשיטת הרגל שמטרתו מתן עזרה לכנ"ר בביצוע חקירות לאיתור נכסים של פושט רגל, קובע תנאים להחלת הסעיף, כדלקמן:

(א) ניתן לחייב צו כינוס.

(ב) הכנ"ר פנה לבית המשפט.

(ג) בית המשפט נתן צו, כאשר בסיס מטרת הצו הוא לסייע לכנ"ר בביצוע חקירתו לפי סעיף 18ג לפקודה.

(ד) לא עלה בידי הכנ"ר להשיג בדרך אחרת ובמאמץ סביר את המידע.

סעיף 18ג לפקודת פשיטת הרגל קובע, כי על הכנ"ר לבצע חקירה מקיפה בענייניו של חייב שניתן נגדו צו כינוס, הכוללת חקירה לגבי הכנסותיו, הוצאותיו, חבויותיו, נכסיו, נכסים בעבר וכדומה; זאת

לצורך הגשת חוות דעתו לבימ"ש (חוו"ד שהכנ"ר אמור להגיש לבימ"ש על פי סעיף 18ג לגבי חייב במקרה של בקשת נושה או חייב).

יצוין, כי כאשר הכנ"ר מקבל את המידע, חלות עליו חובות הסודיות על פי פקודת מס הכנסה (סעיף 235(3)(2)).

2.3 תוכן המידע שהכנ"ר יכול לדרוש בצו (סעיף 60א(א)(2) לפקודת פשיטת הרגל)

(א) סכום ההכנסה של החייב.

(ב) פירוט הוצאותיו וחובותיו - בהתאם לדו"חות שהגיש לפי סעיפים 131 או 135(1), או בהתאם לשומות - סעיפים 145 או 152, בצירוף נימוקי השומות או שומות החלטות בימ"ש לפי סעיפים 156 או 157.

(ג) במקרים מיוחדים ומטעמים שיירשמו -

(1) מידע או מסמכים נוספים בדבר נכסיו.

(2) מידע או מסמכים נוספים של בן זוגו של הנישום וכל פרט אחר בדו"ח שהגיש בן הזוג בתקופה שחיו בני הזוג יחדיו, למעט מידע שמס הכנסה הסתייג מנתינתו.

2.4 אופן העברת המידע

(א) טרם העברת מידע לכנ"ר, יש לבקש מהכנ"ר כי ימסור לעיון המטפל בתיק העתק מצו בית המשפט המורה על העברת המידע.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.9

(ב) יש להודיע ליחידה לפירוק, פשיטות רגל וכינוס נכסים על העברת המידע לידי הכנ"ר.

3. העברת מידע לאחר מינוי נאמן על נכסי פושט רגל

מכוח הוראות פקודת פשיטת הרגל, נאמן שמונה ע"י בית משפט ממונה על כלל נכסי פושט הרגל זכאי ככזה לקבל מידי רשות המס מידע המצוי בידי רשות המס.

הוראות אלה יפות גם לגבי הכנ"ר המתפקד כנאמן של נישום בהליכי פשיטת רגל.

יודגש, מידע הנוגע לפעולתו של פקיד שומה חקירות אינו נכלל בגדר המידע שניתן להעבירו לידי הנאמן.

אשר על כן, כאשר נאמן פונה לקבלת מידע, אין מניעה כי רשות המס תעביר לידי מידע המצוי בידיה בכל הקשור לנכסי הנישום.

העברת המידע תתבצע רק לאחר קבלת המסמכים הבאים:

(א) קבלת דרישה בכתב של הנאמן לקבלת המידע.

(ב) קבלת העתק מכתב המינוי של הנאמן שניתן ע"י בית המשפט.

(ג) אם מדובר בגורם המטפל מטעם הנאמן, יש לקבל, בנוסף לאמור לעיל, גם ייפוי כוח מטעם הנאמן המסמיך את אותו גורם לטפל בעניין.

המידע יכול להיות מועבר לידי הנאמן בעל-פה, בפגישה שתיערך עימו, או בכתב.

ד. אפשרות העברת מידע לכונס נכסים של חברה שמונה ע"י בית משפט מכוח איגרת חוב המובטחת בשעבוד צף

סעיף 1 לפקודת החברות קובע, כי שעבוד צף הינו -

"שעבוד על כלל נכסיה ומפעלה של החברה או על מקצתם אותה שעה, כפי שמצבם מזמן לזמן, אך בכפוף לסמכותה של החברה ליצור שעבודים מיוחדים של נכסיה או על מקצתם";

מכאן, שכונס נכסים - הממונה מכוח איגרת חוב המובטחת בשעבוד צף - ממונה על כלל נכסי החברה, הקבועים והשוטפים, אשר אינם משועבדים ספציפית לגורם אחר.

ככזה, מתפעל כונס הנכסים את נכסי החברה ועסקיה עד למכירתם.

אשר על כן, ניתן להעביר לידי כונס הנכסים מידע המתייחס לנכסי החברה.

העברת המידע לידי הכונס תתבצע רק לאחר קבלת המסמכים הבאים:

(א) קבלת דרישה בכתב של הכונס לקבלת המידע.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.10

(ב) קבלת העתק מכתב המינוי של הכונס שניתן ע"י בית המשפט.

(ג) אם מדובר בגורם המטפל מטעם הכונס, יש לקבל, בנוסף לאמור לעיל, גם ייפוי כוח מטעם הכונס המסמיך את אותו גורם לטפל בעניין.

המידע יכול להיות מועבר לידי הכונס בעל-פה בפגישה שתיערך עימו, או בכתב.

ה. אפשרות העברת מידע לכונס נכסים על נכס ספציפי

בניגוד לכונס נכסים הממונה מכוח שעבוד צף על כלל נכסי החברה, כונס נכסים על נכס ספציפי ממונה על אותו נכס בלבד ואין לו כל נגיעה ליתר נכסי החברה ו/או היחיד שעל נכסיהם מונה.

יובהר, כי המטרה העיקרית של כונס נכסים על נכס ספציפי היא לממש את הנכס ולהעביר את כספי המימוש לבעל השעבוד.

לאור האמור לעיל, אין משרד פקיד השומה רשאי לספק לכונס נכסים על נכס ספציפי מידע, שכן אין לו נגיעה לחברה או ליחיד הנישומים, מעבר לאותו נכס.

מאידך, משרד מיסוי מקרקעין רשאי להעביר מידע לידי כונס נכסים, בהתאם להוראות סעיף 105 לחוק מס שבח מקרקעין, וזאת רק לצורך ביצועו של חוק מס שבח מקרקעין ו/או חוק מס אחר, כגון פקודת מס הכנסה, ובכפוף להמצאת דרישה מבית המשפט להעברת המידע.

10.3 סיכום אפשרות העברת מידע לבעלי התפקידים השונים

פירוק חברות

הערות

האם ניתן להעביר מידע

בעל תפקיד

במקרים חריגים לפנות ליחידה לפירוק

לא ניתן

מפרק זמני

ניתן להעביר מידע

מפרק

יש לבדוק את כתב הסמכתו למנהל מיוחד

ניתן להעביר מידע

מנהל מיוחד מטעם

הכנ"ר בהליכי פירוק

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.11

הסדרי נושים והקפאות הליכים

הערות

האם ניתן להעביר מידע

בעל תפקיד

ניתן להעביר מידע בכפוף לקבלת ייפוי כוח מהחברה

לא ניתן

מנהל מיוחד

ניתן להעביר מידע בכפוף לקבלת ייפוי כוח מהחברה

לא ניתן

נאמן

הליכי פשיטת רגל

הערות

האם ניתן להעביר מידע

בעל תפקיד

ניתן להעביר מידע

בעל כתב ויתור על

סודיות מאת הנישום

כפוף לפרוצדורה שבחוק

ניתן להעביר מידע

כנ"ר בתקופה שלאחר

מתן צו כינוס

ניתן להעביר מידע

נאמן על נכסי פושט רגל

כונסי נכסים

האם ניתן להעביר מידע

בעל תפקיד

ניתן להעביר מידע

כונס נכסים מכוח אג"ח מובטחת בשעבוד צף

משרד פקיד שומה - לא ניתן

משרד מיסוי מקרקעין - ניתן על פי החלטת בית משפט לצורכי ביצוע החוק

כונס נכסים על נכס ספציפי

10.4 בכל מקרה מיוחד, לגביו אין הוראה זו מתווה פתרון, יש לפנות ליחידה לפירוק, פשיטות רגל וכינוס נכסים.

11. אבטחהפיזית - כליביטחון, בטיחות, שמירהואבטחה

אבטחה פיזית של תיקים ומסמכים היא חלק חיוני באבטחת המידע ומשלימה את נושא השמירה על הסודיות.

11.1 טיפול בתיקי נישומים

תיקי נישומים הינם בבחינת הרשומות המסווגות הנפוצות ביותר באגף. והטיפול בהם יהיה בהתאם. תיקי נישומים יוחזקו אך ורק בחדרים שדלתותיהם ננעלות במנעול.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.12

11.2 עובד המטפל בתיק נישום, אחראי לשמירת התיק. הוא ימנע העברת מידע או פרטים כלשהם מתוכו לאנשים שאינם מוסמכים לכך הן מחוץ למשרד והן בתוכו.

בתום יום העבודה יוחזר התיק לארכיב, או יינעל בארון אצל העובד המטפל, אם הטיפול בו טרם הסתיים.

11.3 העובדים ישמרו על סודיות המידע שברשותם והמגיע אליהם אגב מילוי תפקידם. לא יועבר שום מידע ממסמכים או ממקורות מידע אחרים כמו המסוף, הנוגעים לביצוע פקודת מס הכנסה והמתייחסים להכנסות נישומים, רכושם או שלבי הטיפול בעניינם.

11.4 עובדי ארכיב/תיקון יבדקו בתום יום עבודתם, כי כל החלונות נעולים כראוי, ומכשירי החשמל למיניהם כבויים. אם קיימת דלת מילוט (בחדר רגיל או בתיקון), יש לוודא שהיא סגורה היטב.

11.5 איסור על הוצאת מסמכים מחוץ לכותלי המשרד

חל איסור מוחלט על כלל העובדים להוציא מן המשרד מסמך כלשהו כולל תיקי נישומים, תיקים אישיים וכל חומר אחר. בנסיבות המחייבות הוצאת מסמך ו/או תיק מהמשרד, כגון דיון משפטי, דיון בפרקליטות, הדבר יתבצע אך ורק באישור בכתב ממנהל היחידה.

11.6 אחריות מיוחדת ליישום הוראות פרק זה מוטלת על מנהל הארכיב ומרכז ראש ענף מינהל ומודיעין האמורים לבצע את הבדיקה והביקורת בכל הנוגע לשמירת תיקים ומסמכים.

12. אבטחת רשומות מסווגות

12.1 עיקרה של ההנחיה בדבר אבטחת רשומות היא בקביעת סדרים, שמטרתם למנוע את הגישה לרשומות לאנשים שאינם מוסמכים.

12.2 להלן סולם סיווג רשומות בשירות המדינה:

בלמ"ס - רשומות לא מוגבלות בתפוצתן.

חסי - חומר שמחבר הרשומה מייחס לו חשיבות מבחינת תוכנו או ערכו האינפורמטיבי. חומר זה יוחזק בארון ברזל נעול.

כמוס - חומר שמחבר הרשומה מייחס לו חשיבות מבחינת תוכנו או ערכו האינפורמטיבי. חומר זה יאוחסן בכספת.

12.3 כל עובד המחזיק ברשימה מסווגת אחראי לשמירתה.

12.4 משלוח רשימה מסווגת בדואר, ייעשה תמיד עם תעודת מסירה, זו תיחתם על ידי הנמען ותוחזר לשולח.

12.5 פקסימיליה: אסורה העברת חומר ברמת סיווג חסוי ומעלה באמצעות פקסימיליה.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.13

12.6 עובדי האגף אשר להם גישה לחומר מסווג ביטחוני, חייבים לפנות באמצעות הממונה למנהל מח' הביטחון באוצר, לקבלת אישור לסיווג ביטחוני והנחיות לטיפול בחומר.

13. ביעור חומר מסווג

13.1 כל חומר המסווג כחסוי או ככמוס ושהטיפול בו הסתיים, או שניתן לבערו לפי תקנות הביעור הקבועות, יש להשמידו במסגרת המשרד על ידי חיתוך או שריפה, באמצעים עצמיים או ע"י קבלן, זאת למעט חומר מסווג "ביטחוני" אשר מבווער ע"י ובאחריות מח' הביטחון באוצר.

13.2 חומר המיועד לביעור יועבר למגנזה המרכזית ויושמד עפ"י תקנות אחזקה ונוהלי ביעור חומר, באחריות מנהל המגנזה המרכזית.

13.3 אין לשלוח חומר מסווג כ"חסוי" או "ככמוס" במסגרת הביעור הכללי של חומר ע"י קבלן מהחוץ. מרכז/ראש ענף מינהל ומודיעין של כל יחיד ינקוט את האמצעים הדרושים לטיפול בחומר המסווג כ"חסוי" או כ"כמוס" ע"י חיתוך או ביעור.

13.4 חומר מסווג שניתן לבערו, יועבר רק במעטפה סגורה למזכירות היחידה, בצירוף הוראה כי זהו חומר מסווג שיש לבערו בהתאם.

13.5 דוגמה לחומר מסווג שיש לבערו מייד לאחר ניצולו לצורכי העבודה הוא עיבודי המחשב. יחידות האגף מזמינות משע"מ עיבודים שונים לצורכיהן, ובעיבודים אלה מופיעים פרטים המתייחסים לנישומים, לרכושם או לחשבונותיהם. לפיכך, יש לתאם עם שע"מ את אופן השמדת הדו"חות.

14. נעילת חדרים

14.1 כל עובד אחראי לנעילת חומר מסווג הנמצא בטיפולו, בארונות המיועדים לכך.

14.2 כל עובד אחראי לנעילת דלתות חדר עבודתו בצאתו את החדר, ולו לדקות ספורות (כולל תיקונים).

14.3 בשעת קבלת קהל, אין לעזוב את החדר. אם חייב העובד לצאת את החדר בשעת קבלת קהל, יבקש מעובד אחר להחליפו.

14.4 על דלתות חדרי הארכיב ומזכירות החוליות יותקן מנעול צילינדר.

14.5 ניקיון חדרי הארכיב ומזכירות החוליה יתבצע בשעות העבודה בלבד. במקרה שניקיון הארכיב מתבצע לאחר שעות העבודה, צריך התורן לפקח על עבודת המנקים ולנעול אחריהם את הארכיב. במשרדים בהם קיימים אשנבים להוצאה ולהכנסה של תיקים, יש להתקין סוגר מתאים.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.14

14.6 במקרים בהם אין מנעולים ו/או מפתחות לארונות, לחדרים או לתקונים, על מרכז ראש ענף מנהל ומודיעין ביחידה להפנות בקשה מתאימה למחלקת בנא"מ להסדרת העניין.

15. שמירה על בטיחות מכשירים ועובדים בתיקייה

15.1 יש לשמור על כללי הבטיחות בהפעלת מכשירים חשמליים.

15.2 אסור להפעיל מכשיר חשמלי לא תקין.

16. צפנים - הקצאה

16.1 על כל עובד מוטלת האחריות לשמירה על סודיות הנתונים שבידו.

אחד מהמנגנונים המסייעים בידי העובד בנושא אבטחת המידע הוא נושא הקצאת הצפנים.

מערכת ההצפנה מבטיחה שמי שמורשה בלבד ייגש לשאילתות הנחוצות לו בביצוע תפקידו. חלק גדול שבמאגר ניתן לקבל רק עם צופן אישי. הצופן הינו אישי ואסור להעבירו לאחר. כאמור, חלה

אחריות אישית ישירה של בעל הצופן על כל הפעולות שנעשו תחת אותו צופן, ואין לאשר שימוש בצופן ע"י עובד אחר.

16.2 בכוונת האגף לבנות שיטה חדשה להקצאת צפנים אשר תיצור אחידות בין המשרדים. עד לבניית המערכת החדשה, יישאר הנהל כדלקמן וכפי שנהוג כיום.

16.3 כדי לאפשר לעובד לקבל ממאגר הנתונים מידע מוצפן המתחייב מצורכי עבודתו, נעשה מידור של השאילתות לקבוצות המכילות שאילתות מתחומים קרובים. כל עובד שעבודתו מחייבת שימוש בשאילתות מוצפנות, יקבל צופן אישי שיאפשר לו שימוש בקבוצות השאילתות בתחום עבודתו - על פי תפקידו ועל פי הצרכים כפי שייקבעו על ידי פקיד השומה/ממונה איזורי.

16.4 פקיד השומה/ממונה איזורי יקבע לכל עובד במשרד את קבוצות השאילתות בהם יהיה מורשה בשימוש. למתאמי אבטחת המידע במשרדים רשימת קבוצות השאילתות.

בקשה להרשאה לשימוש בשאילתות מוצפנות תופנה ליחידת מבקר האגף לגבי כל עובד בנפרד על גבי הטופס הנהוג כיום. יש למלא את כל פרטי הטופס, ופקיד השומה/ממונה איזורי או האחראי על אבטחת מידע במשרד יחתום על פי בקשה. הבקשה/הבקשות יעברו ליחידת מבקר האגף - המדור לאבטחת מידע, בית משה.

הבקשה תמולא במקור והעתק, והעתק יישמר בתיק אבטחת מידע במשרד.

סעיף 231: חובת סודיות

קובץ הפרשנות לפקודת מס הכנסה, עמ' יב - 6.15

16.5 יחידת המבקר תקצה צופן לעובד על פי בקשת המשרד ובהתאם לתפקיד העובד.

תדפיס המחשב על אישור הבקשה והשאילתות בהם העובד מורשה בשימוש, כפי שנקלט במחשב, תועבר לאחראי על בטיחות מידע במשרד.

16.6 אם מדובר בצופן חדש, תצורף מעטפה אישית סגורה המיועדת לעובד ומכילה את הצופן האישי.

פקיד השומה/ממונה איזורי או האחראי על בטיחות מידע במשרד ימסור מעטפה אישית בה נמצא הצופן לעובד. העובד יחתום על אישור קבלת הצופן ועל הצהרה בה הוא מתחייב לשמור על הצופן ולעשות בו שימוש לצורכי העבודה בלבד.

16.7 אין לשמור או לתייק את הצופן במקום נוסף. התחייבות העובד לשמירה על סודיות וקבוצות השאילתות בהם הורשה בשימוש יתויקו בתיק האישי של העובד.

17. ביטול צופן

17.1 עם פרישת עובד, גילוי הצופן ע"י גורם אחר, החלפת תפקיד לתפקיד שאינו מחייב צופן או העברתו לתפקיד המחייב שימוש בקבוצות שאילתא אחרות - יש לבטל את הצופן האישי שהוקצה לעובד.

האחראי על בטיחות מידע יבטל את הצופן האישי בכל מקרה המצדיק זאת בדחיפות מרבית. ביטול הצופן ייעשה באמצעות שאילתא TOVD.

17.2 העוזר לאמרכלות ידווח לאחראי על בטיחות מידע שבמשרד (מתא"ם) על פרישת עובדים או על שינוי תפקיד של עובדים להם הוקצה צופן אישי.

18. החלפת צופן

18.1 אחת לפרק זמן, כפי שייקבע ע"י מבקר האגף בתיאום עם שע"מ, יוחלפו הצפנים האישיים לכל העובדים, הודעה בהתאם תוקרן על המסך במסוף מבעוד מועד. העובד יחליף הצופן באמצעות שאילתא TCZF.

אם הצופן לא יוחלף עד המועד הקובע, יפוג התוקף של הצופן ויהיה צורך לבקש עבור העובד צופן בפנייה מחודשת בכתב.

כל עובד רשאי להחליף צופן גם במועד מוקדם יותר.

אם הצופן יתגלה לעובד זה או אחר במשרד, חובה על העובד להחליף את הצופן ללא דיחוי.

18.2 פניות בכתב וטלפונים לברורים בנושא צפנים יש להפנות ליחידת מבקר האגף.

[1] עמ"ה 296/85 פיקנטי תעשיית מזון בע"מ נ' פ"ש גוש דן, פד"א י"ז, 366.

[2] בג"צ 207/70 יהלומי נ' שר האוצר, פד"א ד' 57.

[3] ת.א. 5034/89 שיוביץ ובניו נ' מלכה שניידר.

[4] המ' 2354/91 חברה לבנין בע"מ נ' עיריית פ"ת, "מיסים" ו/ה 5-205.

[5] עמ"ה 30/91 צ'סקלה נ' פ"ש באר שבע, פד"א כ"ב 323, רע"א 4651/94 "מיסים" י/1, עמ' ה-95.

[6] ע"פ 186/60 היוה"מ נ' מוגילצקי, פד"י ט"ו 132.

[7] ת.א. 1568/74 ספיר נ' מולר, פד"א ז' 196; בג"צ 447/79 ישמחוביץ נ' משרד האוצר, פד"א ו' 133.